

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obor člověk a svět práce se vyučuje v prvním období 1. – 5.ročník jako samostatný předmět

1 hodinu týdně

Charakteristika výuky

Při praktických činnostech nerozdělujeme v tomto období děti na děvčata a chlapce. Pracujeme individuálně nebo ve skupině a přitom dbáme na bezpečnost žáků. Praktické činnosti v 1. období základního vzdělávání jsou vyučovacím předmětem s úzkými vazbami na ostatní předměty. Výuka komplexním způsobem přispívá k rozvoji žáků. Rozvíjí jejich motorické schopnosti, manuální dovednosti a pracovní návyky. Žáci se učí spolupracovat, organizovat svou práci i práci spolužáků, pracovat v týmu. Žák se učí základům technologické kázně, bezpečnosti práce, organizaci práce a prostředí.

Při výuce jsou upřesňovány představy žáků o věcech a jevech, o kterých hovoří při vyučování českému jazyku, matematice a prvouce. Učí se poznatky o nich prakticky využívat. Obohacuje se řeč dětí a začínají se vytvářet základy technického myšlení.

V průběhu praktických činností v 1. – 3. ročníku jsou uváděny jen základní informace o materiálech, pomůckách a náradí.

Při práci s drobným materiálem učíme žáky stříhat, ohýbat, spojovat, výtvarně ztvárňovat – dávat výrobkům pěkný vzhled. To podporuje dětskou představivost obrazotvornost a vytváří smysl pro estetické cítění.

Při práci s papírem učíme žáky poznávat vlastnosti a druhy papíru, naučíme je správně držet nůžky, stříhat celou délkou ostří nůžek i části ostří. Učíme je poznávat z čeho nůžky jsou a jaké mají vlastnosti a jak se s nimi bezpečně zachází.

Při modelování žáci poznávají vlastnosti modelovací hmoty, vytvářejí z ní jednoduché předměty, zvířata i postavy a to většinou podle jejich vlastních představ. Modelování lze využívat při skupinové práci na určité téma, často ve spojení s ostatními vyučovacími předměty. Žáci se pak musí mezi sebou dohodnout na společném řešení a práci si mezi sebou rozdělit. Uplatňuje se zde spolupráce a komunikace.

Nezanedbatelný je přínos vyučovacího předmětu pro uplatňování výchovy žáků ke zdraví jejich bezpečnosti. Charakter předmětu umožňuje nenásilné zařazování výchovy k ochraně přírody a vytváření základů pro ekologické cítění žáků.

Při praktických činnostech se žáci učí:

- organizovat své pracovní prostředí a vlastní činnosti – rozdávat, uspořádat své pracovní místo, sbírat, ukládat, udržovat své náčiní i místo v pořádku
- pracovní kázní – být pozorný a opatrný, vědět co dělat, aby byla určitá pracovní činnost dostatečně bezpečná pro žáka samotného i pro spolužáky, dodržovat též hygienická pravidla, dbát na správné držení těla při činnostech a správné uchopení pracovního náčiní, při jeho správném výběru
- uvědomovat si význam vlastní činnosti a práce
- umět o své činnosti povědět druhým

Dbáme na to, aby byly praktické činnosti spojovány s rozvojem poznání a řeči.

Vyučovací předmět je v průběhu celého 1. vzdělávacího období volně mezipředmětově využíván. Žáci si mohou připravit všechny drobné pomůcky, které potřebují k výuce.

Obsah

Předmět pracovní činnosti je rozdělen do čtyř tematických okruhů:

- práce s drobným materiálem
- konstrukční činnosti
- pěstitelské práce
- příprava pokrmů

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Kompetence k učení

- prostřednictvím pracovní praktické činnosti žáků napomáhat rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšíření jejich obzoru
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všimnout si jejich vlastností
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží, naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost pracovní nástroj podle jeho vhodnosti
- prostřednictvím praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhat zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa

Kompetence k řešení problémů

- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- dát prostor žakovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

Kompetence komunikativní

- rozšiřovat si slovní zásobu v oblasti pracovních nástrojů, nářadí, pomůcek, učit se popsat postup práce

Kompetence sociální a personální

- vést žáky ke spolupráci a vzájemné pomoci
- učit se spolupracovat při skupinových pracích, respektovat druhé a společně se snažit o dosažení kvalitního výsledku

Kompetence občanské

- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- umožňovat žákům, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky
- umožnit každému žákovi zažít úspěch

Kompetence pracovní

- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost

Kompetence digitální

- seznamujeme žáky s výhodami využívání videonávodů při tvorbě vlastních výrobků
- podporujeme žáky při vytvoření videonávodu vlastního výrobku nebo pokrmu
- vedeme žáky k tomu, aby vyhledávali pracovní postupy a návody (příprava pokrmů, péče o rostliny, práce s drobným materiálem, konstrukční činnosti) v doporučených online zdrojích
- motivujeme žáky k zaznamenávání výsledků pozorování přírody a pěstitelských pokusů s využitím digitálních technologií

Vzdělávací oblast: Člověk a svět práce
Vyučovací předmět – Pracovní činnosti

Ročník: 5.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty a kurzy
<p>- je schopen vyřezávat, děrovat, polepovat, tapetovat, vytváří prostorové konstrukce</p> <p>- seznámí se se základy aranžování a využití samorostů</p> <p>- seznámí se při činnosti s různým materiálem s prvky lidových tradic</p> <p>- zvládne různé druhy stehu - přední, zadní, ozdobný</p> <p>- seznámí se s látáním, tkaním</p> <p>- zná rozdíl mezi osnovou a útkem</p> <p>- udržuje pořádek na pracovním místě</p> <p>dozrívá zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze</p> <p>- montuje a demontuje stavebnici</p> <p>- dovede sestavovat složitější stavebnicové prvky</p> <p>- umí pracovat podle slovního návodu, předlohy nebo jednoduchého schématu</p> <p>- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze</p> <p>- zvolí si výrobek, samostatně vyhledá vhodný videonávod, výrobek vytvoří</p> <p>- seznámí se s rostlinami jedovatými, rostlinami jako drogy, alergiemi</p> <p>- vede pěstitelské pokusy a pozorování s pomocí učitele</p> <p>- umí zvolit podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a nářadí</p> <p>- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze</p> <p>- pozoruje a zaznamená vývoj rostlin při pěstitelských pokusech s využitím digitálních technologií</p> <p>- orientuje se v základním vybavení kuchyně</p> <p>- seznámí se s přípravou jednoduchých pokrmů studené i teplé kuchyně</p> <p>- zná pravidla správného stolování a společenského chování</p> <p>- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úraze</p> <p>- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch</p>	<p><u>PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM</u></p> <p>Vlastnosti materiálu, funkce, využití pracovních pomůcek a nástrojů, jednoduché pracovní postupy, využití tradic a lidových zvyků. Práce s papírem a kartonem Práce s přírodninami Práce s textiliemi</p> <p><u>KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI</u></p> <p>Práce se stavebnicí (plošnými, konstrukčními, prostorovými) Práce s návodem Práce s předlohou a s jednoduchým náčrtem</p> <p>Tvorba výrobku podle videonávodu – vyhledání videonávodu, volba vhodného materiálu a pomůcek</p> <p><u>PĚSTITELSKÉ ČINNOSTI</u></p> <p>Základní podmínky pro pěstování rostlin, pěstování pokojových rostlin, pěstování rostli ze semene v místnosti</p> <p>Pozoruje rostliny s využitím digitálních technologií</p> <p><u>PŘÍPRAVA POKRMŮ</u></p> <p>Základní vybavení kuchyně, výběr a nákup potravin, jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování</p>	<p>M (5. ročník): Základní útvary v rovině</p> <p>ČJ (5. ročník): Jazyková výchova</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty a kurzy
<p>- se dokáže těšit z radosti o úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách</p>	<p><u>Pozitivní hodnocení sebe a druhých</u> Pozitivní hodnocení druhých – v běžných podmínkách projevení pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připsování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu</p>	<p>Etická výchova</p>